

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยาย
โอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
Guidelines for Operating The Student Support System According to The
Brahmavihara 4 of Opportunity Expansion School Under The Office of Ang
Thong Primary Educational Service Area

ชัยพล อานุสุวรรณ* พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปญโญ** อุดร เขียวอ่อน***
Chaiyaphon Anusuwan* Phrakhrusangkharak Chakkit Bhuripaño** Udon Khiewon***
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้วยการศึกษาดูเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 222 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเอกสารการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ หาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า :

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามลำดับ

ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยการนำการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ดังนี้ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา 4) อุเบกขา

เสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านเมตตา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 3 แนวทาง ด้านกรุณา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 4 ด้านมุทิตา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 4 แนวทาง และด้านอุเบกขา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 4 แนวทาง

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, พรหมวิหาร 4, โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

The objectives of this research are: to propose the guidelines for operating the student support system according to the principles of Brahmavihara in expansion schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area. The mixed research methodology was used in this action research. The quantitative data were collected by questionnaires from 222 samples and analyzed by percentage, frequency, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by structured in-depth interviews with 5 administrators and then analyzed by content analysis.

The research results were found that:

The state of student support system in expansion schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area was at high level overall. In descending order, the highest was on student support and development, followed by knowing student individually, student transferring, student screening, and problem prevention and solution respectively. The guidelines for operating the student support system according to the principles of Brahmavihara in expansion schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area consist of 4 aspects; 1) Knowing student individually, 2) Student screening, 3) Problem prevention and solution, and 4) Student transferring. The operation of student support system based on Brahmavihara Dhamma consists of 1) Loving-kindness, 2) Compassion, 3) Sympathetic Joy, and 4) Equanimity.

The guidelines for operating the student support system according to the principles of Brahmavihara in expansion schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area are as follows: The student support system with Metta consists of 3 aspects, Karuna has 4 aspects, Mudita has 4 aspects, and Upekkha has 4 aspects.

Key words: Guidelines for Operating The Student, Brahmavihara 4, expansion schools

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีระบบเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพแข่งขันได้อย่างยืน มีความมั่นคงทางพลังงาน มีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล รักษาทุนธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความมั่นคงภายในประเทศ ป้องกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง ตรวจสอบได้ และปราศจากคอร์รัปชัน ซึ่งได้กำหนดให้การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาของชาติ จึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกกระบวน โดยมีการอภิปรายทางวิชาการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นกรอบในการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกกระบวนมีความสอดคล้องกัน และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560 : 11) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ 2553 : 15) ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถร่วมนอกอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ (5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาอีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2545 : 4)

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม รวมทั้งเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น (ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์ 2563 : ออนไลน์)

อีกทั้งการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้อุบัติขึ้นมาในโลก ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเชื้อไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีนปลายปีที่แล้วจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2563 ยูเนสโก (UNESCO) รายงานว่า รัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด) สำหรับประเทศไทยสถานการณ์การระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปิดภาคเรียน โดยในช่วงต้นเดือนเมษายน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ไทยจึงมีโอกาสหบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดพร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไป (พงศัทศ วนิชานันท์ 2563 : ออนไลน์)

จากรายงานสถิติของกรมสุขภาพจิต พบว่า ปัญหาของเยาวชนในโรงเรียน ร้อยละ 30 ของนักเรียนมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตที่แสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ปัญหาทางอารมณ์ มีอาการซึมเศร้าท้อแท้ และหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย(กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข 2552 : 20-24) นอกจากนี้เยาวชน 1 ใน 10 เท่านั้นที่ได้รับการช่วยเหลือให้เข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถใช้ศักยภาพของตนในการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 1) สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีนักเรียน จำนวนมากที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงและทางอ้อม จากปัญหาดังกล่าว ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนพบข้อมูล นักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว บิดามารดาหย่าร้างแยกกันอยู่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรืออยู่กับตามลำพัง สภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนมีจิตใจว่าเหว่ มีความรู้สึกขาดความอบอุ่น มีผลกระทบต่อด้านการเรียนมาโรงเรียนอย่างไม่มีความสุข ไม่มีสมาธิในการเรียน บางครั้งตื่นสายมาโรงเรียนไม่ทันบางคน ขาดเรียน หนีเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีเช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจคล้อยตามได้ง่าย จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือ และป้องกันปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียน เรียนอย่างมีความสุข ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาหนทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อสนองนโยบายของสำนักงานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ที่มุ่งพัฒนาเพื่อให้ได้โรงเรียนมีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของชุมชน โดยได้นำกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาจากเอกสาร 2) ศึกษาจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, หลักพรหมวิหาร 4, และศึกษาข้อมูลของสถานศึกษา

แหล่งข้อมูล : จากหนังสือ, ตำรา, บทความ, งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, เว็บไซต์

เครื่องมือ : แบบการศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

แหล่งข้อมูล : กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 222 คน

เครื่องมือ : แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

การวิเคราะห์ข้อมูล: ใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีขั้นตอน คือการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิค Snow Ball และเลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยการปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอโดยมีรายละเอียด ดังนี้

แหล่งข้อมูล : ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : เสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน ลำดับที่ 2 มีการจัดครูดูแลนักเรียนตามสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงด้วยความปรารถนาดี และลำดับที่ 3 มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนรายบุคคลเพื่อสะดวกในการดูแลให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการใช้ข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนด้วยความปรารถนาดีจะดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ลำดับที่ 2 มีการเอาใจใส่ ดูแลจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ด้วยความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน และลำดับที่ 3 มีการใช้ระเบียบเหมาะสมในการคัดกรองนักเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

ให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถ อันดับที่ 2 มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน และอันดับที่ 3 การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวด แข่งขันทักษะทางวิชาการ วิชาชีพ และความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ตามลำดับ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย อันดับที่ 2 มีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และอันดับที่ 3 มีการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน ตามลำดับ

ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือบุคคลภายนอก เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา อันดับที่ 2 มีการจัดให้ครูประจำชั้น หรือ ครูที่ปรึกษาประสานความร่วมมือกับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง เพื่อส่งต่อนักเรียนมีปัญหาไปแก้ไข และอันดับที่ 3 มีการประชุมกลุ่ม เพื่อปรึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี ตามลำดับ

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4

1. เมตตา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1.1 ครูต้องมองนักเรียนในแง่ดีหรือส่วนที่ดีของนักเรียนก่อนไม่มองอย่างอคติ

1.2 ถ้าพบส่วนเสียในตัวนักเรียนบ้าง ครูต้องรู้จักมองข้ามและให้อภัย เมื่อพบส่วนดีก็จดจำไว้ เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะกับลักษณะที่ดีของนักเรียน

1.3 ใช้กิริยาจาสุภาพในการปฏิบัติงานมีความปรารถนาให้นักเรียนเป็นสุขแสดงออกถึงความ เป็นมิตร

1.4 มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำด้วยความปรารถนาให้นักเรียนมีความสุข มีความหวังดีต่อนักเรียน อยาให้นักเรียนได้รับความสุข สิ่งนี้จะเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะผลักดันให้นักเรียนได้สร้างคุณงามความดีต่าง ๆ ต่อผู้อื่น ความเมตตาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งของความดีงามทั้งหลาย

2. กรุณา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

2.1 เข้าใจเห็นอกเห็นใจและแสดงออกมาด้วยการช่วยเหลือนักเรียนและปรารถนาให้นักเรียนพ้นจากความทุกข์ทุกข์คือสิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายไม่ สบายใจ

2.2 การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวด แข่งขันทักษะทางวิชาการ วิชาชีพ และความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน และยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณให้แก่เรียนที่ ประกอบคุณงามความดี

2.3 จัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ด้วยความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียนดูแลจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ด้วยความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน

2.4 ช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับความเดือดร้อน มีความสนใจรับรู้รับฟังปัญหาของนักเรียน ปฏิบัติงานช่วยเหลือให้นักเรียนพ้นจากปัญหาต่าง ๆ

3. มุทิตา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

- 3.1 แสดงความยินดี ประารถนาดีให้นักเรียนเป็นสุข
- 3.2 นักเรียนที่พลั้งเผลอไปในทางที่ผิดเมื่อเขาเปลี่ยนเป็นปกติได้ต้องให้คำชื่นชมให้อภัย
- 3.3 จัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักชื่นชมยินดีกับความสำเร็จก้าวหน้าของเพื่อน
- 3.4 สนับสนุนส่งเสริมนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคนไม่เลือกที่รัก
4. **อุเบกขา** มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้
 - 4.1 ครูต้องวางเฉยในฐานะเป็นกลางต่อการปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์เหมือนกัน
 - 4.2 ให้การบริการต่อนักเรียนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
 - 4.4 ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดและตรงไปตรงมาในการดำเนินงานการให้ความเป็นกลางและความยุติธรรมต่อนักเรียน
 - 4.5 ใช้ระเบียบสะสมที่มีเกณฑ์การคัดกรองเป็นข้อมูลในการคัดกรองนักเรียนด้วยความปรารถนาดีจะดูแลช่วยเหลือช่วยเหลืออย่างเหมาะสมนำผลการคัดกรองไปใช้ในการดูแลนักเรียนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจให้การช่วยเหลือ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง” ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ สรุปผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้จะให้เห็นได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีความสำคัญมาก สอดคล้องกับ **นริศรา จุแย้ม (2555)** ได้ศึกษาวิจัย “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง” พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนา นักเรียน รองลงมาคือ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันช่วยเหลือ และการแก้ไขปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และยังพบอีกว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ลำดับที่ 2 มีการจัดให้ครูประจำชั้น หรือ ครูที่ปรึกษาประสานความร่วมมือกับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง เพื่อส่งต่อนักเรียนมีปัญหาไปแก้ไข และลำดับที่ 3 มีการประชุมกลุ่ม เพื่อปรึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี ซึ่งจะเห็นว่าครูต้องให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้นสอดคล้องกับ **เบนเนตต์ (Bennett) (1995 : 108)** ได้วิจัยเรื่อง “Research about Teaching and Learning” ผลการวิจัย

พบว่า โรงเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนประสบผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยการตั้งนโยบายเรื่องวินัย มีการสื่อสารให้นักเรียนทราบและเข้าใจในนโยบายนี้และมีการบังคับให้ปฏิบัติตามนโยบาย วินัยอย่าง ยุติธรรมและเสมอต้นเสมอปลาย

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมตตา มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) ครูต้องมองนักเรียนในแง่ดีหรือส่วนที่ดีของนักเรียนก่อนไม่มองอย่างอคติ 2) ถ้าพบส่วนเสียในตัวนักเรียนบ้าง ครูต้องรู้จักมองข้ามและให้อภัย เมื่อพบส่วนดีก็จดจำไว้ เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะกับลักษณะที่ดีของนักเรียน 3) ใช้กิริยาวาจาสุภาพในการปฏิบัติงานมีความปรารถนาให้นักเรียนเป็นสุขแสดงออกถึงความเป็นมิตร 3) มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำด้วยความปรารถนาให้นักเรียนมีความสุข มีความหวังดีต่อนักเรียน อยากให้นักเรียนได้รับความสุข สิ่งนี้จะเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะผลักดันให้นักเรียนได้สร้างคุณงามความดีต่าง ๆ ต่อผู้อื่น ความเมตตาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งของความดีงามทั้งหลาย มีความสำคัญต่อการนำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับ **แสง บุญเฉลิม (2532 : 67)** ที่ได้สรุปเอาไว้ว่า การกระทำด้วยความปรารถนาดีด้วย ความรู้สึกที่บริสุทธิ์ ไม่มีการหวังผลใด ๆ ตอบแทน แต่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีความสุข เช่น มีความรู้สึกที่มุ่งไป ในทางเสียสละ ทำสังคัมสงเคราะห์ บริจาค การให้ทาน นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดผลดีกับตนดังพุทธ พจน์ว่า ผลอันเกิดจากเมตตา มีมากมายมหาศาลเป็นต้น อนึ่ง “ผู้ใดเจริญเมตตาในยามเช้า ในยามเที่ยงในยามเย็น โดยที่สุกซึ้งกาลหยदन้านมแห่งแม่โคยังมีผลมากกว่าทานที่บุคคลให้แล้วในวันหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลเมื่อศึกษาหลักเมตตาอย่างถูกต้องและใช้ออกไปอย่างเหมาะสมในยามที่ ผู้อื่นอยู่ในภาวะปกติ การใช้เมตตาพรหมวิหาร จึงเป็นท่าทีที่บุคคลควรแสดงออกแก่กันและกันเช่น มีความหวังดี มีความรัก มีความเป็นมิตร อีกทั้งยังได้พบว่า หลักพรหมวิหาร 4 นั้นมีความสำคัญมากที่จะใช้ในการปฏิบัติพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับ **พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต)** ได้กล่าวไว้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นหลักในการบัญญัติพระวินัยซึ่งเป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานในการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้ พระพุทธองค์ยังทรงนำองค์ธรรมในพรหมวิหาร 4 มาแสดงไว้ในฐานะ เป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานในการดำรงชีวิตของฆราวาสอีกด้วย เช่น ทรงนำเมตตาซึ่งเป็นองค์ธรรมข้อ หนึ่งในพรหมวิหาร 4 มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติของฆราวาสต่อสมณพราหมณ์ ดังปรากฏใน สิงคาลกสูตรว่า คหบดีบุตร กุลบุตรพึงบำรุงสมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องตัน คือจะทำสิ่งใด ก็ทำด้วย เมตตา จะพูดสิ่งใด ก็พูดด้วยเมตตา จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วยเมตตา เปิดประตูต้อนรับ ถวายปัจจัยเครื่องยังชีพ อีกทั้งพบประโยชน์อีกมากในการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานซึ่ง **ไชยวัฒน์ กปิลกาญจน์ (2552 : 12)** ได้กล่าวไว้ว่า เมตตาเป็นธรรมที่เมื่อยังไม่ เกิดก็ควรให้เกิดขึ้นที่ เกิดขึ้นแล้วก็ควรทำให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป” ความรักที่เกิดจากเมตตานี้ย่อมก่อให้เกิดความเสียสละแบ่งปันหรือการบริจาคสิ่งของต่าง ๆ โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ จากบุคคลเหล่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรให้สถานศึกษาได้กำหนดจัดให้มีการอบรมฝึกเชิงปฏิบัติการในต่าง ๆ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังควรมีนโยบายให้เด็กได้รู้จักดูแลตนเองเป็นระบบที่ช่วยน้อง

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

2.1 ควรมีกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการเรียนการแสดงออกการมีส่วนร่วมในการเรียน

2.2 ควรมีกิจกรรมพัฒนาด้านสุขภาพการใจให้พร้อมกับการเพื่อเสริมสร้างสติ สมาธิ และปัญญา

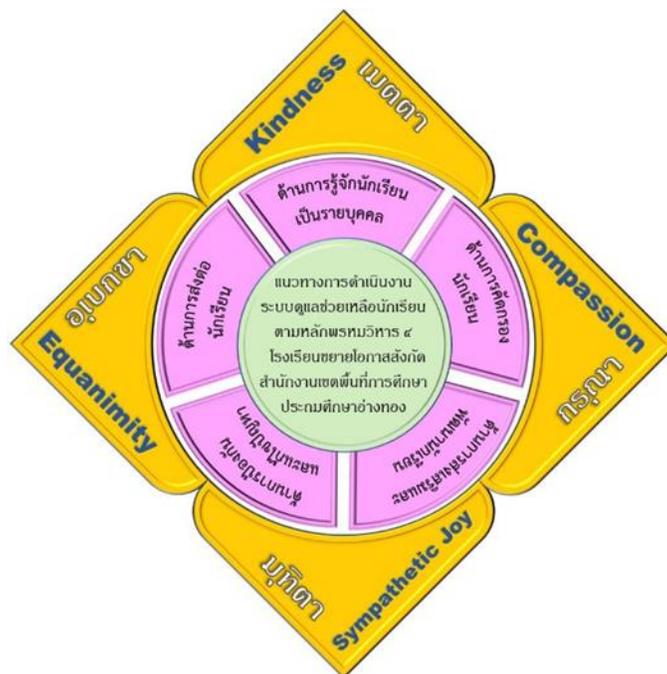
2.3 ควรมีกิจกรรมพัฒนาด้านครอบครัวคือการรับรู้เท่ากันสถานการณ์ครอบครัว หรือสุขภาพครัว

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”

3.2 ควรวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”

องค์ความรู้ที่ได้รับ

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับ

คำอธิบายภาพ

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง นั้นทางโรงเรียนได้ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือในประเด็นต่าง ๆ คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การจัดครูดูแลนักเรียน รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน และข้อมูลนักเรียนโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนรายบุคคลการจัดทำทะเบียนสะสม ทะเบียนประวัตินักเรียนรายบุคคล การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลกับนักเรียนทุกคนด้วยความชื่นชม ปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลตามความเป็นจริงให้เป็นปัจจุบัน บันทึกและรายงานผลพฤติกรรมนักเรียนพร้อมคำชื่นชมในพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้น และบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างเที่ยงตรงมีใจเป็นกลาง

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน หมายถึง การเอาใจใส่ ดูแลจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ไขทะเบียนสะสมในการคัดกรองนักเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม มีแบบประเมินพฤติกรรมในการคัดกรองนักเรียนที่เป็นมาตรฐาน มีการใช้ข้อมูลต่าง ๆ ในการคัดกรองนักเรียนดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม นำผลการคัดกรองไปใช้ในการดูแลนักเรียนด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจให้การช่วยเหลือ การสรุป

รายงานผลการคัดกรองนักเรียนอย่างตรงไปตรงมาพิจารณาคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนอย่างตรงไปตรงมา และจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหา ตามเกณฑ์ด้วยความเป็นธรรม

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมโฮมรูม จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อประสานการช่วยเหลือนักเรียน จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อร่วมกันดูแล อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รู้จักควบคุมตนเอง และเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต มีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถ ให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและการปรับปรุงพัฒนาตนเอง มีการยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณให้แก่นักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวด แข่งขันทักษะทางวิชาการ วิชาชีพ และความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน มีกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา การร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ครูให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่นักเรียนในโอกาสต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียน และมีการบันทึกการป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเที่ยงธรรม

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน หมายถึง การประสานความร่วมมือภายใน ประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหา นักเรียนเป็นรายกรณี การจัดให้ครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาประสานความร่วมมือกับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง วิเคราะห์ข้อมูล อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปรับการช่วยเหลือแก้ไขปัญหามาจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก โดยมีการจัดระบบส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหามีปัญหา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนมีปัญหาไปรับการช่วยเหลือ

ซึ่งทั้งหมดนั้นต้องคำนึงถึงหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา 4) อุเบกขา ที่นำมาเป็นตัวควบคุมระบบดูแลช่วยเหลือ ดังนี้

1. เมตตา หมายถึง ครูความรักความปรารถนาดีต่อนักเรียนให้มีความสุข หลักแห่งการมีใจที่เปี่ยมด้วยความรัก ความมีไมตรี ความ ปรารถนาดี ความอยากให้ผู้อื่นมีความสุขและประสบแต่สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ ซึ่งโดยความหมายก็ได้แก่ ความเป็นมิตรต่อกันนั่นเอง มีปรารถนาดีต่อนักเรียน หรือปรารถนาให้นักเรียนตลอดจนสรรพสัตว์อื่น ๆ มีความสุข ประสบแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ทั้งโลกนี้และโลกหน้าหรือในปัจจุบันและอนาคต

2. กรุณา หมายถึง ครูความสงสารเห็นอกเห็นใจเห็นอกเห็นใจที่แสดงออกมาด้วยการช่วยเหลือนักเรียนและปรารถนาให้นักเรียนได้พ้นจากความทุกข์ซึ่งทุกข์คือสิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ

3. มุกิตา หมายถึง ครูความพลอยยินดีปรารถนาดีให้ผู้อื่นเป็นสุขไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือ สรรพสัตว์ กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ หมั่นฝึกตนให้เป็นคนที่มีมุกิตา เพราะจะสร้าง ไมตรีและผูกมิตรกับนักเรียนได้ง่าย และลึกซึ้งซึ่งเป็นสิ่งประเสริฐในการสร้างผูกมิตรไมตรี

4. อุเบกขา หมายถึง ครูให้ความวางใจเป็นกลาง ความวางเฉย ความวางใจเป็นกลาง ปราศจากอคติและมี ลักษณะอาการเป็นกลาง ๆ โดยพิจารณาเห็นว่าใครทำดียอมได้ดี ใครทำชั่วยอมได้ชั่ว ตามกฎแห่ง กรรม พยายามช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ปราศจาก อคติ ไม่เอนเอียงด้วยรักและยังมีจิตเที่ยงธรรมดุจตาชั่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2552). **คู่มือครูที่ปรึกษาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: ยูเร็นส์อิมเมจกรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับปรับปรุง), ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3)**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยาม สปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์. (2563). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม ๒๕63. จาก <https://spark.adobe.com/page/YLGxuPO3qkdtE>.
- ไชยวัฒน์ กปิลกาญจน์. (2552). **กรรมฐานประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- นริศรา จุแย้ม. (2555). **การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.**
- พงศ์ทัศ วนิชานันท์. (2563). **การศึกษาพื้นฐานในยุค โควิด-19: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร? สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/> .
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- แสวง บุญเฉลิม. (2532). **รวมคำบรรยายหลักวิชาชีพักกฎหมาย**. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- Bennett, N. (1995). **The nature and quality of talk in co-operative classroom group**. New York: Learning and Instruction.